

**Тема: Олег
Ольжич(Кандиба)
– поет
національного
героїзму. Проблема
людської волі в
поезії «Захочеш – і
будеш...» (із циклу
«Незнаному
воякові»)**

Нащо слова? Ми діло несемо.
Держава не твориться в будуччині,
Держава будується нині

Олег Ольжич

Біографія

Олег Ольжич

- **Олег Ольжич** (справжнє ім'я **Олег Олександрович Кандиба**) – український поет, археолог і політичний діяч, син Олександра Олесь.
- Народився в **Житомирі 21 липня (8 липня ст. ст.) 1907**. Батько – поет Олександр Олесь (Кандиба), мати – Віра Сवादковська, гімназійна вчителька.
- У **1917–1923** здобував середню освіту, мешкаючи в Пущі-Водиці поблизу Києва, та закінчити її довелося лише в Празі.
- **1923 року** він виїздить разом із матір'ю з України, охопленої чадом класової ненависті, у Берліні нарешті зустрівся з батьком, який ще **1919** вимушений був емігрувати до Чехословаччини та склав обов'язки повпреда УНР у Будапешті. Незабаром родина Кандиб переїхала до Горніх Черношинець під Прагою.
- У **1924–1929** навчався в Карловому університеті в Празі, на літературно-історичному факультеті **Українського педагогічного інституту**, вивчав археологію в **Українському вільному університеті**.

- Член Пласту в Празі, на пластову тематику написав чудову поезію *«Пластовий капелюх»*.
- *Восени 1930* захистив докторську дисертацію на тему *«Неолітична кераміка Галичини»*.
- В *1930–1931* – асистент кафедри археології УВУ. Працюючи в археологічному відділі Національного музею, здійснив наукові експедиції по західноукраїнських землях, Німеччині, США і Балканських країнах, брав участь у міжнародних археологічних конференціях. У *1938* читав лекції у Гарвардському університеті. Опублікував ряд праць з антропології та археології. В історичній науці – послідовник школи Л. Нідерле.
- Із початку *1930-х рр.* О. Кандиба заявив про себе як самобутній і оригінальний поет. Співпрацював у львівських періодичних виданнях: *«Літературно-науковий вісник»*, *«Вісник»*, *«Обрії»*, *«Напередодні»* празьких *«Студентський вісник»*, *«Пробосм»*.

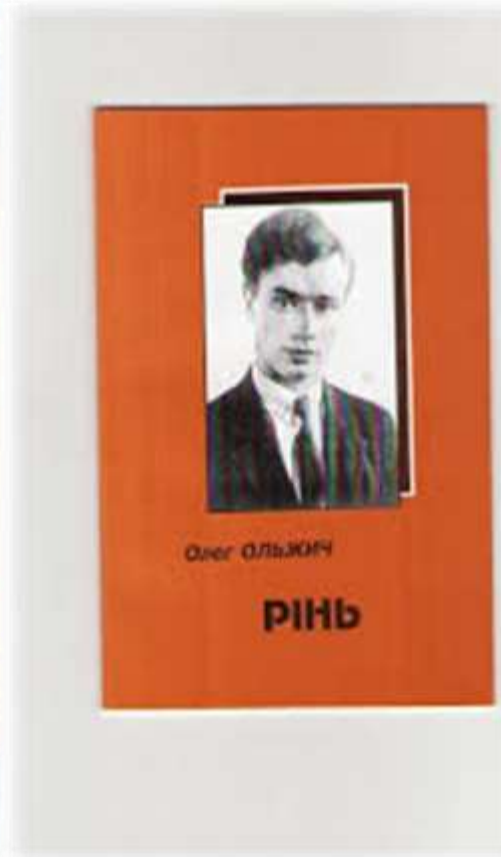

- У Львові одружився з дочкою літературознавця *Л. Білецького - Катериною (Калиною)*, та шлюб був недовгим.
- *25.05.1944* - заарештований гестапо у Львові. Був ув'язнений у концентраційному таборі Заксенгаузен.
- Загинув під час чергового допиту в ніч з *9 на 10.6.1944*, закатований гестапівською трійкою (*Вольф, Вірзінг, Шульц*).

Творча спадщина

- О. Кандиба – автор поетичних збірок *«Рінь»* (1935), *«Вejі»* (1940) та посмертно виданої *«Підзамче»* (1946), перевиданих у збірках *«Поезії»* (1956) та *«Величність»* (1969), ряду праць з археології, серед яких *«Schipeniz-Kunst und Gerete eines neolitischen Dorfes»* (1937).

Психологічний портрет О. Ольжича.

«Захочеш – і будеш...»

Захочеш — і будеш. В людині, затям,
Лежить невідгадана сила.

Зрослась небезпека з одважним життям,
Як з тілом смертельника крила.

І легко тобі, хоч і дивишся ниць,
Аби не спіткнутись ні разу,
І нести солодкий тягар таємниць
І гостру петарду наказу.

Навчишся надать блискавичність думкам
І рішенням важкість каміння.
Піти чи послати і стать сам-на-сам
З своїм неблаганним сумлінням.

Словникова робота:

- **Затям** — зрозумій, запам'ятай.
- **Ниць** — униз.
- **Петарда** — вибуховий пристрій застережної дії.
- **Сумління** — совість, внутрішній голос, суддя, який оцінює наші думки та вчинки. Воно може підказати нам правильне рішення й застерегти від неправильного.

Паспорт твору

- **Тема:** роздум про можливості кожної особистості (життя і боротьба сина свого народу)
- **Головна думка:** «в людині, затам, лежить невідгадана сила» (заклик бути патріотом)
- **Провідний мотив:** утвердження сильної і сміливої особистості
- **Рід літератури:** лірика
- **Вид лірики:** громадянська (патріотична)
- **Збірка:** «Вежі» (1940)
- **Жанр:** вірш
- **Кількість строф:** три
- **Римування:** перехресне (АБАБ)
- **Рими:** затам — життям, сила — крила, ниць — таємниця, разу — наказу, думкам — сам, каміння — сумлінням.

Художні засоби:

- **Епітети:** невідгадана сила, відважним життям, солодкий тягар, гостру петарду, невблаганним сумлінням
- **Метафора:** «в людині ... лежить ... сила», «Зрослась небезпека з ... життям», «нести тягар ... таємниць», «петарду наказу», «надать блискавичність думкам», «рішенням важкість каміння», «стать сам на сам з ... сумлінням».
- **Порівняння:** «зрослась ..., як з тілом смертельника крила»
- **Повтори (анафора, єдинопочаток):** «І ...»

Композиційна будова вірша:

- 1. Захочеш – і будеш (багато у житті людини залежить від неї самої, бо «в людині, зятям, лежить невідгадана сила»)
- 2. Зрослась небезпека з відважним життям (справжнє життя, наповнене боротьбою, тільки для відважних)
- 3. Не спіткнутись ні разу (приймати виважені рішення, щоб виконати свій обов'язок)
- 4. Навчишся надать (віра у себе, в успіх розпочатої справи)
- 5. Стать сам на сам з ...невблаганним сумлінням (власне сумління – найвище мірило кожного поступку перед вибором «піти чи послати»)

- Якщо розглядати вірш не в контексті біографії автора, то він насамперед сприймається як роздуми про можливості кожної особистості. Якщо взяти до уваги життєвий шлях та вибір самого автора, то він про глибоку віру в силу українців у боротьбі за національне визволення.

- *Ліричний герой* – це відважна та сильна духом людина, котра вірить у невідгадану силу, великі можливості українців у боротьбі за відродження державності.

Асоціативний кущ

